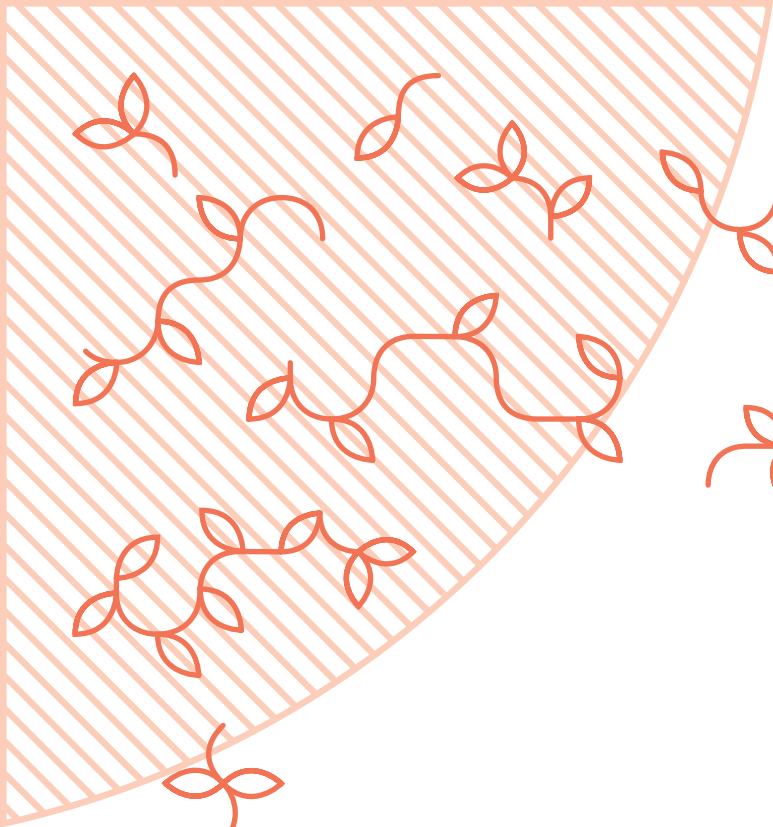

Valori în acțiune

Ediția Natura în Oraș - 2017

Instrument recomandat de
VIA Institute on Character

// PE SCURT DESPRE CARACTER

Caracterul este terenul valorilor, al virtuților, al trăsăturilor pozitive considerate dezirabile (cum ar fi onestitatea, responsabilitatea, curajul etc.). Orice noțiune semnificativă legată de „educația pentru transformare”, având învățarea prin proiecte de service learning ca strategie de bază, poate și ar trebui să aibă ca rezultat principal dezvoltarea caracterului. Indiferent că se numește responsabilitate civică, cetățenie activă sau abilități interpersonale și emoționale, este vorba în cele din urmă despre acest tip de „caracter” strâns legat de anumite valori, în special cele care tind spre a face ceva pentru binele comun.

După mai mult de 15 ani de reflecție cu privire la valorile pe care IMPACT încearcă să le dezvolte, echipa Fundație Noi Orizonturi a decis să operaționalizeze valorile IMPACT folosind ca referință sistemul de „valori în acțiune” (VIA), sistem ce abordează trăsăturile pozitive de caracter propuse de psihologia pozitivă, cu validare internațională pe scală largă.

// CUM SE FORMEAZĂ CARACTERUL?

„Pentru a-și dezvolta responsabilitatea, tinerii trebuie să aibă responsabilități, pentru a învăța să poarte de grijă, trebuie să participe la activități în care să îngrijească, pentru a învăța să le pese de binele comun, trebuie să contribuie la acesta” (Lickona 1991, p. 312).

Nimeni nu-și poate dezvolta caracterul fără o contribuție activă. Faptele contribuie la formarea obiceiurilor, iar obiceiurile formează caracterul. Proiectul de Service Learning, astfel, nu este altceva decât o oportunitate de a trece la fapte, care sunt ele însele rezultatele urmărite sau scopurile „educației pentru transformare” dar, în același timp, mijloace sau instrumente pentru dezvoltarea caracterului.

Însă momentul magic, momentul AHA nu apare în timpul acțiunii. Atunci când implementăm un proiect de Service Learning suntem extrem de prinși de ceea ce se întâmplă în jurul nostru: planul din clasă nu corespunde cu realitatea din comunitate, mici conflicte între elevi, cineva a uitat să vorbească cu partenerul din proiect, comunicatul de presă nu a fost preluat de ziarul local etc și uităm să ne uităm spre noi și ceea ce ni se întâmplă. Reflecția este însă acel moment de răgaz care ne permite, la finalul oricărui proiect, să ne întoarcem asupra evenimentelor și stărilor prin care am trecut și să le analizăm la rece pentru a puncta trăsăturile de caracter dezvoltate. Cu alte cuvinte reflecția este cea care ne conduce la momentele magice și dezvoltarea caracterului.

// SCOPUL INSTRUMENTULUI

- ▷ încurajează înțelegerea la nivel de bază a ceea ce înseamnă fiecare dintre cele 24 de trăsături de caracter definite de VIA Institute on Character;
- ▷ crează contextul pentru participanți să-și examineze caracterul;
- ▷ stimulează reflecția individuală cu privire la trăsăturile de caracter care au fost exersate de elevi în urma implementării unui proiect de Service Learning;
- ▷ crează cadru pentru elevi să identifice comportamente observabile prin care pot demonstra achiziția unei anumite trăsături de caracter;
- ▷ crează contextul pentru participanți să-și propună exersarea trăsăturilor de caracter de care au nevoie cel mai mult în contextul actual de viață;

// CLASIFICAREA TRĂSĂTURILOR DE CARACTER VIA

ÎNTELEPCIUNEA

 <p>CREATIVITATE</p>	 <p>CURIOZITATE</p>	 <p>JUDECATĂ</p>	 <p>PLĂCEREA DE A ÎNVĂȚA</p>	 <p>PERSPECTIVĂ</p>
<p>A te gândi la modalități noi și productive de a conceptualiza și de a face lucruri; include realizările artistice, dar nu se limitează la ele.</p>	<p>A fi interesat(ă) de experiența continuă de dragul experienței; a găsi fascinante diverse subiecte și teme; a explora și a descoperi.</p>	<p>A te gândi la lucruri în profunzime și a le examina din toate unghiurile; a nu trage imediat concluzii; a fi capabil(ă) să te răzgândești în lumina unor dovezi;</p>	<p>A ajunge să stăpânești noi competențe, subiecte și domenii ale cunoașterii; tendința de a-ți completa în mod sistematic bagajul de cunoștințe.</p>	<p>A fi capabil (ă) să oferi sfaturi înțelepte altora; a privi lumea în moduri care au sens pentru sine/alții.</p>

CURAJUL

 <p>CURAJ</p>	 <p>PERSEVERENȚĂ</p>	 <p>ONESTITATE</p>	 <p>ENTUZIASM</p>
<p>Vitejie, a nu te feri de provocări; a vorbi în sprijinul a ceea ce este drept chiar dacă există opoziție; a acționa conform convingerilor proprii, chiar dacă ele sunt nepopulare;</p>	<p>A termina ceea ce ai început; a persista într-un curs de acțiune în ciuda obstacolelor; a simți plăcere în îndeplinirea sarcinilor.</p>	<p>A spune adevărul; a fi autentic și a acționa într-un mod sincer; a nu fi fals; a-ți asuma responsabilitatea pentru sentimentele și acțiunile proprii.</p>	<p>A aborda viața cu entuziasm și energie; a nu face lucrurile pe jumătate sau fără tragere de inimă; a trăi viața ca pe o aventură; a te simți viu și stimulat.</p>

UMANITATEA

 <p>DRAGOSTE</p>	 <p>BUNĂTATE</p>	 <p>INTELIGENȚĂ SOCIALĂ</p>
<p>A valoriza relațiile strânse cu alte persoane, în special cu cele cu care împărtășirea și grija sunt reciproce; a fi aproape de oameni.</p>	<p>A face favoruri și fapte bune pentru alții; a-i ajuta; a avea grijă de ei.</p>	<p>A fi conștient (ă) de motivele și sentimentele tale și ale altor persoane; a ști ce să faci pentru a te integra în diferite situații</p>

// CLASIFICAREA TRĂSĂTURILOR DE CARACTER VIA

TRANSCENDENȚĂ

 <p>APRECIEREA FRUMUȘETII ȘI EXCELENȚEI</p>	 <p>RECUNOȘȚINȚĂ</p>	 <p>OPTIMISM</p>	 <p>UMOR</p>	 <p>SPIRITUALITATE</p>
<p>A observa și a aprecia frumusețea, excelența, și/sau performanța înaltă în diferite domenii ale vieții de zi cu zi.</p>	<p>A fi conștient(ă) și recunoscato (oare) pentru lucrurile bune care se întâmplă; a-ți face timp pentru a-ți exprima recunoștința.</p>	<p>A aștepta ce e mai bun de la viitor și a munci pentru ca asta să se întâmple; a crede că un viitor bun este ceva ce poate fi construit.</p>	<p>A-ți plăcea să râzi și să tachinezi; a-i face pe alții să zâmbească; a vedea partea amuzantă a lucrurilor; a face (nu neapărat a spune glume)</p>	<p>A crede într-un scop mai înalt; a avea convingeri despre sensul vieții care îți modelează comportamentul și îți oferă confort.</p>

CUMPĂTARE

 <p>IERTARE</p>	 <p>MODESTIE</p>	 <p>PRUDENȚĂ</p>	 <p>AUTOCONTROL</p>
<p>A-i ierta pe cei care au făcut rău; a accepta defectele altora; a acorda oamenilor o a doua șansă; a nu fi răzbunător(oare).</p>	<p>A-ți lăsa realizările să vorbească de la sine; a nu te considera mai special decât ești.</p>	<p>A fi atent(ă) la alegerile pe care le faci; a nu-ți asuma riscuri nejustificate; a nu spune sau face lucruri pe care ai putea să le regreti mai târziu.</p>	<p>A regla ceea ce simți și ceea ce faci; a fi disciplinat(ă); a-ți controla dorințele și emoțiile.</p>

DREPTATE

 <p>SPIRIT DE ECHIPĂ</p>	 <p>ECHITATE</p>	 <p>CONDUCERE</p>
<p>A lucra bine ca membru al unui grup sau în echipă; a fi loial grupului; a-ți face treaba.</p>	<p>A trata toți oamenii în mod egal în conformitate cu noțiunile de echitate și justiție; a nu prejudecățile să-ți influențeze deciziile cu privire la alții; a acorda tuturor o șansă.</p>	<p>A motiva un grup în care ești membru în a realiza sarcini, menținând în același timp relații bune în cadrul grupului; a organiza activități de grup și a te asigura că sunt îndeplinite.</p>

// CUM FOLOSIM VIA?

TIMPUL DE REALIZARE:

60 minute

MĂRIMEA RECOMANDATĂ A GRUPULUI:

Ideal 12, maxim 30 de persoane

CATEGORIA DE VÂRSTĂ RECOMANDATĂ:

peste 11 ani

CE CONȚINE ACEST PACHET

- Descrierea instrumentului cu informații detaliate despre cum se poate facilita la clasă această activitate
- 24 de carduri VIA
- Afiș VIA
- Buzunarul cu Valori (pot fi multiplicat în funcție de numărul de elevi)

MATERIALE ADIACENTE NECESARE:

foi A4, pixuri, markere, foi de flipchart

// PAȘII FACILITĂRII PE SCURT

Activitatea	Metoda utilizată	Timp necesar	Materiale necesare
Introducere VIA	Prezentare	10 minute	Afiș VIA
Pașul 1: Trecut	Reflecție individuală Lucru pe grupe	20 minute	Afiș VIA Carduri VIA Buzunarul cu Valori - A1
Pașul 2: Prezent	Lucru pe grupe Vizual	20 minute	Foi de flipchart Carioci, Creioane colorate Foi colorate Buzunarul cu Valori - A1
Pașul 3: Viitor	Reflecție individuală	10 minute	Buzunarul cu Valori - A1, A3

DESCRIEREA ACTIVITĂȚILOR

// INTRODUCERE VIA

SCOPUL ACTIVITĂȚII: Este foarte posibil ca majoritatea elevilor să fie deja familiarizați cu termeni precum valoare, curaj sau dragoste, însă fiecare dintre noțiunile utilizate în acest proces de reflecție au un caracter personal și de aceea este bine să începeți discuțiile de pe un teritoriu comun. Această introducere are scopul de a-i asigura pe elevi că părerile lor sunt încurajate și că fiecare are deja experiență cu fiecare dintre valorile VIA.

PREGĂTIREA ACTIVITĂȚII: Afișează într-un loc vizibil pentru toți elevii afișul VIA deoarece te vei folosi de acesta pentru a conduce discuția despre trăsăturile de caracter.

FACILITAREA ACTIVITĂȚII: Întrebă elevii de ce cred că este important pentru fiecare om să își cunoască și să își înțeleagă trăsăturile de caracter. După ce explorezi răspunsurile lor poți să adaugi faptul că ele influențează modul în care gândim, simțim și ne comportăm și sunt calea prin care devenim cea mai bună variantă a noastră. Atunci când le punem în acțiune în mod eficient, ele sunt benefice atât pentru noi, cât și pentru societate în ansamblu. Trăsăturile de caracter sunt diferite de celelalte puncte forte, cum ar fi abilitățile, talentele, interesele și resursele interne, deoarece trăsăturile de caracter reflectă "adevăratul" sine.

Învățarea prin proiecte de Service Learning este o cale foarte bună pentru a exersa multe din aceste trăsături de caracter, iar scopul acestei activități este de a ne da seama care din acestea le-am exersat prin implicarea într-un proiect de învățare prin serviciu în folosul comunității.

Prezintă pe scurt cele 24 de valori în acțiune și roagă elevii să ofere scurte explicații pentru fiecare dintre ele. Nu trebuie să fie o definiție "ca la carte" însă este nevoie să te asiguri ca au o înțelegere corectă asupra fiecărei valori.

// PASUL 1: TRECUT

SCOPUL ACTIVITĂȚII: Odată înțelese cele 24 de trăsături de caracter VIA și motivul pentru care sunt importante în viața fiecăruia este momentul ca ei să treacă printr-un proces de reflecție asupra experienței avute în timpul proiectului de Service Learning astfel încât să poată să conștientizeze ce valori au fost puse în acțiune.

PREGĂTIREA ACTIVITĂȚII: În această etapă vei folosi cele 24 de carduri VIA și Buzunarul cu Valori (A1). Fiecare card conține o valoare, un desen ilustrativ, dar și un motto sau un exemplu de comportament care demonstrează acea valoare. Pentru sprijin lasă la îndemână și afișul VIA.

FACILITAREA ACTIVITĂȚII: Împrăștie pe podea cele 24 carduri VIA. Elevii au la dispoziție 7-10 minute să se plimbe prin spațiu și să se gândească care sunt cele 3, maxim 4 valori din cele 24 prezente, pe care cred că le-au exersat cel mai mult în planificarea și implementarea proiectului de Service Learning. Odată ce s-au decis îi rugați să se așeze și să le bifeze în Buzunarul cu Valori.

ÎNTREBĂRI DE REFLECȚIE:

Vă rog să vă gândiți la unul sau mai multe momente concrete de-a lungul proiectului în care simțiți că ați exersat cele 3-4 valori alese?

Prin ce comportament/acțiune anume ați demonstrat exersarea acelei valori?

Offeră 10 minute pentru ca fiecare elev să-și noteze răspunsul în Buzunarul cu Valori. După expirarea timpului elevii se împart în 4 grupe și sunt invitați să împărtășească ceea ce au notat (2-3 minute/elev). Încurajează elevii să participe activ atunci când fiecare prezintă, oferind și alte exemple pe care le-au observat la colegii lor.

// PASUL 2: PREZENT

SCOPUL ACTIVITĂȚII: Pentru a marca acest moment educativ este important să încurajăm elevii să vadă cum aceași experiență a provocat diferite reacții și a stimulat dezvoltarea caracterului.

PREGĂTIREA ACTIVITĂȚII: Pentru această activitate va fi nevoie de mai multe materiale care să le permită elevilor spațiu de creativitate: creioane colorate, carioci, foi A4 albe și colorate, o foaie de flipchart.

FACILITAREA ACTIVITĂȚII: Trebuie aplaudat atât progresul personal cât și cel de grup. De aceea în această etapă sarcina clasei va fi să realizeze un poster care să marcheze toate valorile pe care le-au exersat în timpul proiectului, ca echipă. Oferă-le materialele de lucru și 20 de minute la dispoziție pentru a realiza sarcina. Încurajează-i să fie creativi și curajoși atunci când pregătesc posterul.

ÎNTREBĂRI DE REFLECȚIE:

Câte valori au fost activate cu ocazia acestui proiect? Care sunt acestea?

Ce impact au avut ele asupra proiectului?

Cum ne ajută valorile în realizarea unui proiect de succes?

La final roagă elevii să noteze în Buzunarul cu Valori (A1) trăsăturile de caracter ale grupului.

// PASUL 3: VIITOR

SCOPUL ACTIVITĂȚII: Nu este suficient să punctăm valorile puse în acțiune în timpul proiectului. Caracterul se formează prin transformarea unui comportament în obicei și de aceea este important să încurajăm elevii să exerseze noile valori. Această activitate ghidează elevii spre realizarea unui plan de acțiune pentru viitor.

PREGĂTIREA ACTIVITĂȚII: Pentru mai multe sugestii de activități pe care elevii pot să le realizeze pentru a aprofunda fiecare valoare am pregătit în a doua parte a ghidului o listă de jocuri, chestionare de autocunoaștere, filme, melodii, întrebări declanșatoare, toate cu scopul de a-i stimula să continue procesul de dezvoltare a caracterului.

FACILITAREA ACTIVITĂȚII: În această etapă elevii se întorc la Buzunarul cu Valori și la cele 3-4 valori identificate ca fiind cele pe care le-au dezvoltat/exersat în timpul proiectului de Service Learning. Pentru a-i încuraja să continue acest proces roagă elevii ca pentru fiecare valoare să își noteze 1-2 comportamente sau acțiuni pe care doresc să le realizeze în următoarea perioadă (A1). Încurajează-i să aleagă și activități din Buzunarul cu Valori (A3).

ÎNTREBĂRI DE REFLECȚIE:

Ce anume vei face diferit în viitor?

Ce anume vei continua să faci în viitor, chiar dacă va fi dificil?

Opțional poți să îi încurajezi să își ia un angajament public prin: punerea unor brățări care să le amintească de acest angajament, scrierea unei scrisori către sine, realizarea unui desen cu angajamentul luat etc.

ALTE VARIANTE DE FOLOSIRE A CARDURILOR VIA

// CHESTIONARUL VIA

Așează posterul și cardurile VIA la vedere și invită-i să noteze în Buzunarul cu Valori (A2):

Primele trei trăsături de caracter pe care le manifestă cel mai des și fără efort;

Primele trei trăsături de caracter pe care le manifestă cel mai puțin și cu mare efort;

După ce finalizează această sarcină invită elevii să facă echipă cu un coleg/o colegă apropiat(ă). Este important să se cunoască suficient de bine unul pe celălalt deoarece sarcina următoare va fi să realizeze același clasament, dar pentru a descrie colegul/colega de echipă. La final, rugați echipele să împărtășească și să își noteze în Buzunarul cu Valori ceea ce au aflat de la colegi.

ÎNTREBĂRI DE REFLECȚIE:

Există diferențe/asemănări între clasamentul făcut de voi și cel făcut de colegi?

Este ceva ce v-a surprins? Ce anume?

Cum vă ajută aceste informații?

După discuție introduceți chestionarul VIA. Este un chestionar online, deci vei avea nevoie de un calculator cu acces la internet. Testul este gratuit, în limba română (trebuie selectată limba preferată), validat științific și necesită mai puțin de 15 minute pentru completarea lui. Dacă te deconectezi înainte de a finaliza chestionarul, răspunsurile vor fi salvate. Există variante atât pentru adulți cât și pentru tineri (vârste cuprinse între 10 și 17 ani).

Chestionarul este disponibil pe www.viacharacter.org.

// PIAȚA VALORILOR

Este o activitate distractivă prin care elevii sunt încurajați să colaboreze și să împărtășească pentru a aprofunda înțelegerea valorilor VIA. Este nevoie de minim 60 de minute pentru această activitate și o coală de flipchart pe care este trecut un tabel cu două coloane și titlul: Pot să ofer inspirație.... În prima coloană se vor trece numele elevilor și în cea de-a doua coloană trăsătura de caracter pe care o vor identifica în timpul jocului ca fiind punctul lor forte.

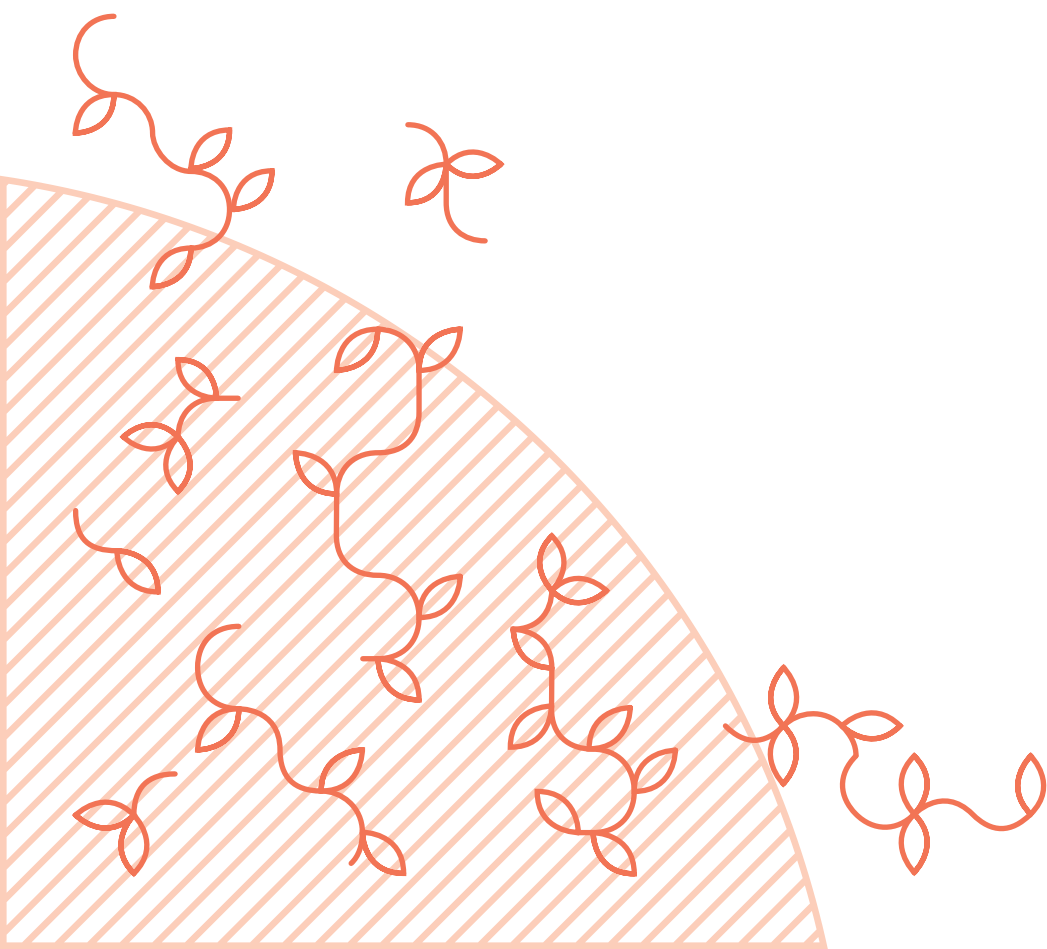
Invită-i să se plimbe prin sală și să citească cardurile de valori. În timp ce se plimbă roagă-i să reflecteze la două aspecte:

Ce trăsătură de caracter manifestă des și cu mare ușurință și

Ce trăsătură de caracter pe care le manifestă cu efort mare și rar

Oferă timp de gândire aproximativ 2 minute și apoi invită-i să aleagă din cadrurile VIA o trăsătura pe care o consideră punct forte (se manifestă în viața lor prin comportamente evidente). De îndată ce și-au ales cardul ei trebuie să meargă la flipchart și să noteze în dreptul numelui lor trăsătura de caracter selectată. Apoi va începe „o piață deschisă” pentru a face schimb de valori. Vor putea veni să se uite cu toții pe flipchart și să găsească 1-2 persoane de la care pot să învețe sau să se inspire pentru a dezvolta o anumită trăsătură de caracter (cea pentru care au nevoie ei să lucreze).

De exemplu, dacă Ana a spus că un punct slab pentru ea este lucrul în echipă, pentru că preferă să lucreze mai degrabă singură, iar Toni a spus că lui îi place să lucreze bine în echipă, atunci Ana poate decide să discute cu Toni, iar acesta să îi povestească cum a ajuns el să-și dezvolte această trăsătură de caracter. Încurajează o atmosferă de deschidere, de căldură și, mai ales, de onestitate pentru acest exercițiu.

Instrument recomandat de Dana Bates,

director executiv al Fundației Noi Orizonturi:

“De ce este important să reflectăm asupra caracterului? Trăsăturile de caracter sunt calități lăudabile ale condiției umane. Spre deosebire de trăsăturile de personalitate ele sunt la fel ca mușchii, dezvoltate prin practică, prin exercițiu. Dar ce trăsături ar trebui să cultivăm noi? Au existat societăți, spre exemplu Germania nazistă, care au cultivat ura pentru “ceilalți”. Astăzi, societatea modernă pare să cultive lăcomia și “consumerismul”. Dar poate planeta noastră supraviețui în aceste condiții? Este aceasta direcția în care ne dorim să mergem? Cu alte cuvinte trăsăturile de caracter sunt mereu prezente, însă întrebarea este care dintre acestea ar trebui promovate. Din fericire la această întrebare și-au adus contribuția foarte multe cercetări.

*Clasificarea “VIA” sau “Valori în Acțiune” se bazează pe cercetări longitudinale, validate în sute de țări și oferă, probabil, cea mai bună și cea mai completă listă a ceea ce înseamnă o “viață cu sens”. Vă puteți imagina o viață complet lipsită de oricare dintre aceste 24 de trăsături? De exemplu **lertarea**, o valoare care lipsește din multe liste, dar fără de care viața unui om este mereu în dezechilibru. Introducem clasificarea VIA, susținută de cele mai bune cercetări științifice în domeniul social, ca o imagine completă a unei “vieți cu sens”. Reflectați asupra acesteia; cântăriți-o. Analizați-vă punctele tari și slăbiciunile. Acest lucru este valabil și pentru grupuri. Unde este grupul vostru puternic? Ce ar putea să tragă înapoi grupul?*

VIA poate deveni un vocabular moral comun, un set comun de conceptele și comportamente observabile care să vă sprijine în procesul de dezvoltare personală și vă poate întări capacitatea de a modela o lume mai bună.”

Material realizat de

Noi **orizonturi**
pentru tineri și comunitate

Împreună cu

pentru un viitor mai bun

Drepturile de autor cu privire la VIA aparțin în exclusivitate VIA Institute on Character.

©Copyright 2004-2017, VIA Institute on Character. All Rights Reserved. Used with Permission.

www.viacharacter.org

www.viacharacter.org

